

Ångkraftverket i Västerås 60 år

- år 1915 inköptes ett markområde från Västerås stad. Samma år satte man igång och byggde...
- år 1917 var den första anläggningen klar. Den bestod av en Laval-turbin och en Stal-turbin. Var och en på 8 MW.
- år 1919 var den andra utbyggnaden klar. En Stal-turbin på 9 MW tillkom.
- år 1923 kunde den tredje utbyggnaden invigas. En Laval-turbin på 12 MW hade tillkommit. Nu omfattade stationen totalt 8 ångpannor.
- åren under första världskriget var bekymmersamma. Kolbristen var kännbar. Man eldade med torv. Den fraktades på prämar från Trummelsberg i Västmanland. Långa prämsläp gick genom Strömholms kanal och över Mälaren till kraftverket. Man eldade också med tjärolja, som man fick ur stubbar främst från Ridön i Mälaren.
Bekymmersamma alternativ båda!
- åren 1927-28 färdigställdes två strålningsångpannor av Forsbladstyp på vardera 35 t/h. Forsblad var stationens driftchef på den tiden.
- år 1933 invigdes P 11. Två Stalturbiner tillförde stationen en effekt på tillsammans 77 MW. Därav bi-drog generator G5 med 50 MW. Europas då största dubbelroterande turbin.
- från de här åren minns man att det inte bara brann i pannorna. Det brann friskt i kolhögarna också. En otrevlig självantändning som upphörde först sedan man lärt sig att packa kolen ordentligt.

- år 1937, när stationen var 20 år, invigdes P 12 - då en av de största pannorna i Europa. Försedd med många nya finesser.
- bland annat minns man ett elektrofilter som effektivt "sög" åt sig det mesta av kolstoffet. Miljövård å la 30-tal!
- det blev krigsår igen. Det skulle dröja 14 år tills det var dags för nästa utbyggnad! Nu fanns andra problem att lösa. Hårda kalla krigsvintrar. Knapphet på bränsle.
- år 1951 - den största utbyggnaden i stationens 60-åriga historia var klar och invigdes med pompa och ståt. P13 och P14 heter de nya pannorna. Två Stal-turbiner om vardera 65 MW hade tillkommit.

- den sammanlagda generatoreffekten efter 7 utbyggnader var nu 236 MW. Större än Trollhättans stationer tillsammans.
- år 1959 tog man i drift den sist byggda pannan. P 15 - specialkonstruerad för att förse Västerås stad med varmvatten till fjärrvärmesystemet.
- jämsides med de många utbyggnaderna genom åren har ett flertal "sidoverksamheter" vuxit ut i Västerås.
- en förnämlig hamnanläggning
- en verkstadsrörelse växte succésvart ut. Störst var verkstaden år 1959 med 306 man. Här byggde man ledningsstolpar, ställverk, linje- och stations-smide och apparater. Verkstäderna lades ner på 60-talet.
- från att ha varit ett blygsamt linjeförråd åt Älvkarleby har Huvudförrådet stegvis vuxit ut. I dag en central stormarknad åt hela verket med ca 13000 standardartiklar.
- från huvudförrådets materielkontroll har Materiallaboratoriet sina rötter.
- i dag är den gamla ångstationen främst en utbildningsanläggning. Nya generationer driftstekniker utbildas här årligen. Med sig i "bagaget" har de unga teknikerna ett värdefullt tidsperspektiv: " så var det då på en ångstation - så här är det nu - hur ser det ut om 30 år, så min arbetsdag börjar närma sig sitt slut .....
- och ångstationens framtid? Ja, den finns väl med som en liten pusselbit i det verkligt knepiga pussel som kallas "vår framtida energipolitik".

Hänt har det här...

Vattenfall i Västerås - en vandring i tiden

1911	Beviljade regeringen medel till kraftstationen vid Älvkarleby	1937	När kraftstationen är 20 år invigdes panna P12 av kronprinsen. Anläggningen är en av de största i Europa	1959	Verkstadsrörelsen är nu som störst. 306 man tillverkar kraftledningsstolpar, smide och stationsmaterial
1913	Byggs ett förråd i Örbyhus. Det kallas Älvkarleby kraftverks huvudförråd.	1938	Den stora varmförzinkningsanläggningen byggs. Den omfattar fyra horisontella grytor och en vertikal som kunde ta hand om stolpar som är 14m långa och 1,5 m breda	1960	Huvudförrådets nya byggnad är inflytningsklar. 9000 kvm varmförråd. Truckarna, pallarna och kragarna gör entré i materialhanteringen.
1915	70kV linjerna Älvkarleby-Dannemora-Uppsala-Enköping-Västerås färdigställs Byggstart för Västerås kraftverk Verkstadsrörelsen i Västerås börjar i anslutning till stationsbygget	1939	Den första juli ställs Västerås-förråden under förrådsbyrån i Stockholm och får status som huvudförråd i verket	1964	Statens bilprovning hyr lokaler av Vattenfall. Förlägger sin utbildningsverksamhet hit.
1916	Älvkarleby kraftverk tas i drift En förrådsorganisation bildas i verket	1940	Driftvärmten bildas. 70 till 100 man som mest var soldater i kraftverkets arme Huvudförrådet byggs ut. Omfattar nu 4500kvm golvyta, kallförråd 5930 kvm och förrådsgård 35000 kvm. Nu har vi tjänstebilar med tillhörande uniformerade chafförer	1966	Hela verkstadsrörelsen läggs ned. Lokalerna hyrs ut till Häfvlva Bruk, Telveverken på 10 år. Aros Nickel och Krom startar elektrolytverkstad. Den siste kraftverksdirektören går i pension. Västerås kraftverk upphör som egen förvaltning. Ingår i fortsättningen i huvudavdelningen Värme Kraft tillsammans med Stenungsund, Marviken och kärnkraftverken.
1917	Västerås kraftverk tas i drift Ett förrådskontor inrättas vid Elektrotekniska byrån i Stockholm för upphandling av standard-material Ett förråd byggs i Västerås Örbyhusförrådet förlägs till Uppsala	1941	Den nya verkstadsanläggningen är klar för produktion Det tredje krigsåret... Området ockuperat av soldater. Från pannhustoppen spanar luftbevakarna	1969	Det sista verkligt stora produktionsåret för kraftstationen
1919	Första utbyggnaden klar vid kraftverket. Stora problem under första världskriget att få tag i bränsle. Torv och träolja fick duga periodvis Nya verkstadslokaler tas i bruk 1919. Tre av-delningar; elektriska apparater, stålkonstruktioner och smiden. Personalstyrka 45 man.	1943	Bilverkstaden byggs	1972	I början av 70-talet sporadisk produktion ofta i samband med utbildning av aspiranter. Sen står stationen mest stilla. Det är goda vattenår och kärnkraften börjar producera allt mer.
1921	Uppsala och Västerås-förråden slås ihop med placering i Västerås Västra stamlinjen Trollhättan-Västerås inkopplas med 130kV spänning	1945	Den stora verkstaden för stolptillverkning (7:an) är färdig	1976	Tunga transporter bygger jättestort garage för att kunna hysa sina allt större dragfordon.
1924	Byggs en mindre varmförzinkningsanläggning	1946	Förrådsbokförs 13000 artiklar vid huvudförrådet	1978	På förrådssidan organiseras det som aldrig förr. Huvudförrådet slås sönder. Det blir fristående kontroll, ekonomi, inköp och personalenheter.
1927	Den välbekante västeråsarkitekten Erik Hahr svarade för ombyggnad av Vattenfallsstyrelsens huvud-kontor i kvarteret Björnen i centrala Stockholm	1947	Byggs de två stora oljecisternerna	1982	Den stora huvudenheten Konstruktion och Byggande ser dagens ljus den första juli. Nu heter alla BI och någonting mer på förrådssidan
1930	Utfärdas de första centrala reglerna för inköps- och förrådsverksamhet	1948	Ännu en varmförzinkningsanläggning byggs för att klara av stolparna till Harsprängsledningen	1983	Kraftverket läggs slutligen i malpåse i avvaktan på den slutliga domen Älvkarleby kraftverk tar över som hyresvärd på Björnövägen 12. Älvkarleby kraftverk byter namn. Heter nu Vattenfall, Region Mellansverige. Vattenfall köper Bergslagens Gemensamma Kraftförvaltning.
1933	Panna nr 11 invigs. Generator G5 med sina 50 MW är då Europas största dubbelroterande turbin. Stor vattenbrist i landet nödvändiggjorde en ovanligt stor ångkraftproduktion 70kV linjen Västerås-Krylbo-Hedemora färdigställs	1949	Vattenfalls idrottsförening i Västerås bildas. Mycket framgångsrik i lagsporterna under 50-60-talen	1984	Materiallaboratoriet inrättar en verkstad för hantering av lågaktivt material.
1935	Beslut tas om den 100 mil långa ledningen Porjus-Västerås Utbildningsverksamheten börjar i blygsam skala. Även lördagar och söndagar tas i anspråk för lektioner!	1951	Pannorna P13-P14 invigs. Den sammanlagda generator-effekten är nu efter sju utbyggnader 236 MW. Verket köper en egen brandbil. Organiserar och utbildar en industribrandkår med 18 man och 14 reserver.		Vattenfall firar 75-årsjubileum! Med stora festligheter även i det anrika Västerås. Jubileet var t.ex. orsaken till att denna återblick gjordes.
		1953	Bygger skyddsrum på andra sidan Björnövägen. 15 meter under mark, total yta 300 kvm.		
		1956	Blir verket redare. För att klara oljebehovet under Suezkrisen införskaffas två tankfartyg, Isefjord och Åse Märsk. Fyllda med Olja!		
		1958	Materiallaboratoriet skiljs från förrådets materialkontroll och blir egen enhet. Flyttar in i egen laboratoriebyggnad Materiallaboratoriet utökas med en avdelning för petroleumprodukter		